

EXPERIENȚA PARCURSULUI ECONOMIC DE VECINĂTATE - SECURITATEA ECONOMICĂ A ROMÂNIEI

Viorica ȚURCANU

magistru în științe economice, ULIM

Abstract

The importance of the subject of national economic security is one of the main problems facing most national economies. At present, the process of globalization which included full and multi-criteria most countries, is one of the important conditions of development, including economically. Thus, economic development and security (national, regional or international) is the major landmarks in manifesting major global changes and those within each country and, therefore, of every citizen. In these circumstances, a strong, powerful and, not least, competitive, stable in terms of macro-economic and exchange in terms of the tempo of development and adaptation to new conditions of exchange, represents an important basis for creating a policy security truly secure. Given the apparent importance of the subject of specific system in which we live today, the economic situation and the policy of the West European countries.

Keywords: economic security, globalization, national, problems, policy, conditions of development, competitive, development and adaptation etc.

Introducere

La etapa actuală, procesul globalizării, care a cuprins integral și multicriterial majoritatea statelor lumii, reprezintă una dintre condițiile importante ale dezvoltării statului, inclusiv și sub aspect economic. Astfel, dezvoltarea economică și securitatea (națională, internațională sau regională) reprezintă reperele majore sub care se manifestă principalele schimbări la nivel mondial, precum și cele din cadrul fiecărui stat și, prin urmare, al fiecărui cetățean în parte [5, p. 150].

În aceste condiții, o economie puternică, performantă și, nu în ultimul rând, competitivă, stabilă din punct de vedere macro-economic și schimbătoare sub aspectul tempoului de dezvoltare și adaptare la condițiile noi de schimb, reprezintă o bază importantă de creare a unei politici de securitate cu adevărat sigure. Importanța subiectului dat reiese din specificul sistemului în care trăim în prezent, din situația economică a occidentului precum și cea politică a statelor europene [3, p. 117].

Autorul consideră evident, că securitatea economică reiese din necesitatea cetățeanului unui stat de a avea o securitate individuală, ca garant al lipsei de pericole și amenințări ale vieții și sănătății. În acest context, punctul de reper îl constituie conceptul de securitate economică, care spune că securitatea economică este “o resursă indispensabilă a vieții cotidiene care

permite individului și comunității umane să-și realizeze aspirațiile: unitatea continentului” [4, p. 15].

1. Considerații generale

Politicile de reglementare a funcționării economiei unui stat, joacă un rol important în performanța și eficiența acesteia, stabilesc relația stat-piață și delimitează bunurile publice de cele private.

Oameni de știință în domeniul securității economice din România evidențiază principalele trei riscuri globale care dăunează sistemelor economice naționale, cum sunt:

- Dezechilibrul veniturilor;
- Creditul public (datoria publică);
- Încălzirea globală, inclusiv și factorul antropic, legat de emanarea gazelor de eșapament [1].

Reieșind de la drept sinonim al “securității”, cum ar fi: “siguranță” și “apărare”, putem presupune plecarea de la principiile de apărare a proprietății private a cetățenilor, precum și o siguranță în raporturile contractuale. De aceea, autorul este de acord cu părerea specialiștilor privind faptul, că aceste trei condiții lovesc puternic asupra stabilității naționale nu doar la aspectul economic, ci la nivel mondial, influențând, astfel, majoritatea statelor lumii. Răsfângerea procesului globalizării asupra datelor economice mondiale, în perioada din 2006 și până în prezent 2015, inclusiv prognoza pentru 2016 sunt prezentate în Tabelul 1. Integrarea globală materială, financiară, informațională și umană, atrage, în competiția totală, țările cu economiile slab dezvoltate, pe când țările puternic dezvoltate, companiile internaționale și globale vin să regizeze acest proces.

Tabelul 1. Valorile procentuale regionale de creștere globală, în % (2006-2016)

<i>Regiunea</i>	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016 (prognoză)
Media mondială	5.5	5.7	3.1	0	5.4	4.2	3.4	3.4	3.4	3.4	3.7
Economiile avansate	3.1	2.8	0.2	-3.4	3.1	1.7	1.2	1.4	1.8	2.3	2.4
Zona euro	3.2	3	0.5	-4.5	2	1.6	-1	0	0.9	1.4	1.6
Țările în curs de dezvoltare	8.2	8.7	5.8	3.1	7.4	6.2	5.2	5	4.6	4.2	4.7

Sursa: elaborată în baza datelor sursei [2]

Prin urmare, autorul consideră, că problema securității economice se intersectează cu importanțele valori sociale și politice necesare de respectat, care pun bazele strategiei de dezvoltare economică națională. Criza financiară, cu care se confruntă nu doar România și Republica Moldova, ci și majoritatea altor state în curs de dezvoltare (ceea ce este ușor de verificat prin intermediul indicilor economici pentru fiecare stat în parte), poate fi soluționată doar prin redresarea valorică a orientărilor politice, în măsura în care ființa umană să fie plasată în centrul tuturor aspirațiilor și, în primul rând, a celor economice.

În România, securitatea economică se impune drept un garant al calității vieții fiecărui cetățean în parte, pentru că aceasta este nu altceva decât determinantul eficienței statului ca entitate juridică și a poziției acestuia în lista statelor cu nivel înalt de dezvoltare, faptul ce necesită a fi preluat de experiență și pentru țara noastră.

În condițiile vectorului de dezvoltare european, specialiștii români în domeniul securității economice spun cu siguranță, că premisele de dezvoltare a economiei României constituie, în primul rând, respectarea principiilor ai unui stat de drept, protejarea sectorului proprietății private a cetățenilor, a bussinesului mic și mijlociu, precum și sprijinirea concurenței pe piața economică internă.

Un astfel de parcurs economic România a început să-l realizeze de la începutul anilor '90, etapă în care s-a realizat trecerea de la economia de comandă la cea de piață, etapă rezultată din schimbările politice existente la acea perioadă, precum și modificarea vectorului politic al țării, ceea ce a dus inevitabil la schimbarea în mai multe domenii, inclusiv cel economic. De aici a inițiat schimbarea totală a sistemului economic român. Mulți dintre specialiști în domeniu au constatat această perioadă drept fiind una complicată și diversă, prin caracterul schimbărilor de valori care au avut loc în societatea română.

Problemele de bază cu care s-a confruntat economia României la acea perioadă, erau legate de pericolul diminuării în masă a locurilor de muncă, scăderii veniturilor, schimbărilor în domeniul proprietății private, liberalizarea legată de fluxul de străini etc.

Această nouă economie a României a determinat formularea unei noi politici de protecție a bunului public și privat, a proprietății private, stimularea activismului cetățenilor și participarea acestora în sectorul economic, prin oferirea libertății de idei și inițiative economice, prin competiție activă și implicare pe piață.

În contextul situației financiare globale din anii 2008-2009, România s-a pomenit în necesitatea vastă de a armoniza politicele de stat în domeniul economiei cu permanentele schimbări existente în piața internațională, ajustându-le la necesitățile cetățeanului. Prin urmare, autorul constată existența unui decalaj negativ al produsului intern brut pe care îl atestă statul

la etapa de față (conform sondajului realizat de Banca Mondială, încă în anul 2009, România se afla în topul mondial pe locul 63 după PIB-ul pe cap de locuitori la valoare nominală).

Tabelul de mai jos ne dă posibilitate să analizăm indicatorul PIB al României (în 2014 fiind 159 mlrd. USD și în 2015 – 169 mlrd. USD) [1] în comparație cu cele douăzeci de state ale lumii cu cel mai mare PIB în perioada anilor 2014-2015, potrivit datelor prezentate în anul 2015 de către Serviciul statistic al Fondul Monetar Internațional (vezi Tabelul 2).

Tabelul 2. Statele cu cel mai mare PIB, anii 2014-2015

Nr. d/o	Statele	PIB 2015 (mlrd. USD)	PIB 2014 (mlrd. USD)	Evoluția
1	Statele Unite ale Americii	18 287	17 416	5%
2	China	11 285	10 355	9%
3	Japonia	4 882	4 770	2,40%
4	Germania	3 909	3 820	2,30%
5	Marea Britanie	3 003	2 848	5,50%
6	Franța	2 935	2 902	1,10%
7	Brazilia	2 357	2 244	5%
8	India	2 248	2 048	9,80%
9	Italia	2 153	2 129	1,10%
10	Rusia	2 099	2 057	2%
11	Canada	1 873	1 794	4,40%
12	Coreea de Sud	1 561	1 449	7,70%
13	Australia	1 535	1 483	3,50%
14	Spania	1 422	1 400	1,50%
15	Mexic	1 367	1 296	5,50%
16	Indonezia	915	856	6,90%
17	Țările de Jos	892	880	1,30%
18	Turcia	861	813	5,90%
19	Arabia Saudită	805	778	3,50%
20	Elveția	680	679	0,20%

Sursa: elaborată de autor în baza datelor Fondul Monetar Internațional [2]

Pe lângă decalajul negativ al PIB-ului românesc, o altă propunere a autorului ține de redresare a lacunelor și întărirea securității economice, ar fi diminuarea investițiilor străine

neeficiente care induc statul român în profunde datorii externe. De menționat, că scăderea nivelului de investiții de capital s-a soldat cu micșorarea resurselor financiare externe dobândite, în comparație cu perioada de pînă la criză, astfel micșorînduse rata creditelor oferite sectorului economic, ca consecință fiind nestabilitatea cursului valutar. Autorul consideră că adoptarea grabnică a măsurilor de reducere a deficitului de cont bugetar, ar putea avea ca rezultat creșterea micro- și macroeconomică.

Un alt aspect, nu mai puțin important, îl constituie așa zisa retragere de finanțări externe sau, altfel spus, “răscumpărarea datoriilor”, specifică pieței europene care va permite realizarea unei agonisiri de fonduri și finanțe, în vederea sprijinirii ulterioare a deficitului de buget sau creditarea sferei private. Măsura dată ar avea cât consecințe pozitive, dar cu manifestare pe termen lung (îmbunătățirea stabilității financiare, securizarea depozitelor, stimularea economisirii, scăderea costurilor de finanțare a băncilor cu efectul reducerii costului creditului), atât și consecințe negative, dar pe termen scurt (reducerea disponibilităților de finanțare, reducerea investițiilor, afectarea creșterii economice).

Astfel, în exemplul securității economice a României putem afirma că aceasta depinde, în mare parte, de încrederea consumatorilor externi în profitabilitatea, eficiența spațiului de investire, precum și a relațiilor dintre aceștia și guvernul statului pe teritoriul căruia se realizează plasarea capitalului.

În opinia autorului, situația României este foarte apropiată cu cea a Republicii Moldova privind accesul la capitaluri externe este mic, iar din cauze particulare, cum ar fi mediul economic mai puțin atractiv pentru investițiile străine, unul dintre motivele importante ar fi lipsa unei încrederi puternice din partea partenerilor internaționali, prăbușirea piețelor de capital. Depășirea parțială a tuturor acestor probleme, s-a reușit, în mare parte, datorită acordurilor încheiate de către România cu Uniunea Europeană, Banca Mondială și Fondul Monetar Internațional, colaborarea cu care a impus anumite limite de comportament politic, angajări de natură economică, monetară, fiscală, obligația de respectare a termenilor de creditare și în genere sistemarea conduitei economice așa cum o cere partenerul internațional. Integrarea României în Uniunea Europeană a permis realizarea cu mai puține eforturi și prin intermediul costurilor altora, acele reforme economice, care pînă atunci erau mai puțin posibile, ceea ce prin urmare a contribuit la creșterea competitivității și a permis substituirea lipsei capitalului național cu cel internațional (de investiție). În același timp, această dependență de capitalul străin, a slăbit rezistența la potențialul șoc economic, în condițiile crizei pe care o urmarim nu doar în România, ci și alte state, inclusiv cele europene.

De asemenea, un moment important care presupune o altă imperfecțiune a economiei de piață române constituie rata înaltă a inflației. Conform datelor Băncii Naționale Române, niveluri de deficit de cont la etapa actuală constituie -4% – -5% , ceea ce reprezintă un alt factor, ce determină partenerii externi de a avea mai puțină încredere în sistemul economic național [1].

De menționat, că soluțiile pentru înlăturarea punctelor slabe ale sistemului economic extern al României nu se limitează doar la diversificarea piețelor naționale de desfacere sau la luarea creditelor de împrumut de la partenerii internaționali. Plus la această slăbire, poate fi adăugată și chestiunea concentrării puterii de decizie în afara statului român, ceea ce presupune imposibilitatea alegerii de sinestătător a anumitor politici, inclusiv celor economice.

De asemenea, punctul vulnerabil și efectul riscului aflării în această zonă de dependență economică, denotă scăderea concurenței economiei naționale, adică a competitivității acesteia , precum și riscul “eroziunii sociale”, adică diminuarea productivității muncii cetățenilor, tentați de un nivel mai înalt al vieții în cadrul altor state europene, emigrează intensiv, ceea ce provoacă efectul instabilității sociale, care de asemenea lovește economicul din punctul de vedere al continuității acestuia. Astfel, contribuția socialului la securitatea națională scade vădit, prin urmare slăbindu-se și securitatea economică a statului.

În opinia autorului, reformele structurale calitative, politicile, sociale reprezintă acea premisă importantă care crează fundamentul fertil pentru dezvoltarea economică a statului. Rezistența la bozul economic, care vine în strânsă legătură cu indicatorul Produsului Intern Brut, precum și a echilibrului bugetar , cere un efort anume și o atenție mai profundă din partea politicilor. De aceea, stimularea ridicării nivelului economic trebuie efectuată în conformitate cu un șir de aspecte importante, precum:

- 1) capitalul uman (forța de muncă);
- 2) capitalul (finanțele, banul);
- 3) eficiența acestor doi factori în ansamblu.

Creșterea economică se va datora, în mare parte, prin necesitatea de restabilire a competitivității economiei române, transformînd-o în una statornică, unde cererea și oferta sunt echilibrate, unde deficitul bugetar se reduce la minimum posibil în condițiile economice de astăzi, și unde raportul dintre venituri și costuri este unul în limitele profitului liber.

Atît concurența cît și raportul calitate-produs, trebuie de asemenea să fie luat în vigoare atunci cînd se face efortul unei construcții strategice și binedefinite. Obiectivul principal al unei economii de piață ar trebui să fie unul de conservare și prelevare a valorilor economice care vin

într-o strânsă legătură cu cele sociale, păstrându-se astfel scopul binelui comun și a satisfacerii necesităților în primul rînd a cetățenilor statului, ca parte a acestui sistem de securitate.

Potrivit legislației române, proprietatea funciară a cetățenilor este liberalizată pentru toți cetățenii europeni, ceea ce presupune o atenție deosebită pentru potențialul productiv al ocoalelor silvice și agricole și cere o previzibilitate pe termen lung în acest sens. În acest sens autorul consideră că este foarte important să fie create politici de stimulare atât a întreprinzătorilor cât și a fiecărui om în parte, în ceea ce privește dezvoltarea sectorului agricol. Aici nu trebuie să uităm că teritoriul român este unul de un înalt potențial agrar, care trebuie valorificat.

De asemenea, întărirea politicilor de protecție a muncii angajaților precum și a activității organizațiilor sindicale, de asemenea ar trebui să constituie o prioritate pentru sectorul economic. De altfel, condițiile prielnice de lucru sunt oferite pe întreg teritoriu european, ceea ce este mai mult decît tentant pentru capitalul uman. În concluzie subliniem că toate aceste particularități sprijină dezvoltarea economică în ansamblul ei, oferind astfel siguranță atât pentru investitori străini, cât și pentru actori privați, cetățeni de rînd. Autorul consideră, că importanța aportului și influenței sectorului privat la conturarea indicatorului este una majoră.

Concluzie

Securitatea economică ocupă un loc important în cadrul sistemului securității naționale a unui stat, indiferent de tipul diviziunii sociale sau politice existente în cadrul acestuia. Definiția securității economice, poate fi interpretată ca totalitatea veniturile economice stabile menite să determine un nivel de viață actual precum și cel strategic. Astfel, autorul concludă că conceptul securității implică în sine o creștere continuă a economiei, politicii și nu în ultimul rînd a mediului social.

Securitatea economică a unui stat, va permite cetățenilor săi o siguranță în ziua de mîine precum și îi va lipsi de necesitatea de a căuta un nivel de trai mai înalt în cadrul altor state care oferă acest standard. De altfel, ea presupune și o libertate de alegere, o protecție socială a cetățeanului, cât și preocuparea statului pentru coșul fiecărui consumator.

Autorul a ajuns la concluzie, că aspectul securității economice vine în strînsă legătură cu profitabilitate proiectelor economice de investire, atractivitate careia jucînd un rol primordial în profitul statului și cîștigul sectorului privat. Exemplul României vine să ne demonstreze că este posibilă o eventuală schimbare calitativă în sectorul economic al Moldovei, dar cu condiția ridicării nivelului de securitatea economică și de siguranță a cetățeanului.

La etapa actuală, România, în calitate de partener al numeroaselor organizații și instituții internaționale, ca semnatar al actelor și tratatelor internaționale de mare importanță pentru economia națională, are o strîngentă necesitate de a completa sistemul securității internaționale, prin analiza profundă a politicilor de producție, particularității piețelor de desfacere europene.

Ținînd cont de cele expuse în articolul de față, generalizăm următoarele necesități:

- Spații atractive de investire pentru capitalul străin;
- Autonomie economică, rezistentă la șocuri economice;
- Capitalul uman, în condițiile unui câștig prompt și a unei productivități ridicate;
- Un sector privat puternic, asigurat din punct de vedere economic și politic.

Considerăm că aceste măsuri ar putea întări securitatea economică a unui stat exemplu în acest sens servind România, aflată și acum în parcursul economic deloc ușor, însă promițător prin ansamblu de măsuri și politici pe care le ia guvernul român, în colaborare cu instituțiile europene.

De asemenea, autorul menționează că, la momentul de față, economia română parcurge o etapă încărcată, însă stabilă. De menționat, că, actualmente, mai există cîteva probleme importante, care necesită a fi soluționate în timp cât mai restrâns, cum ar fi: îmbunătățirea poziției economice a României și a vieții indivizilor, cetățenilor de rînd.

Astfel, putem constata că fiecare economie de stat tinde să obțină o piață perfectă, în care există afît concurență cît și funcționalitate, ceea ce înseamnă că guvernul de stat este obligat să mențină acest echilibru, în vederea creării binelui public, aici, de asemenea jucînd un rol important raportul dintre stat și cetățean. Totodată, autorul consideră necesar, în scopul evitării șocurilor economice, ca instituțiile responsabile din cadrul sistemului securității economice naționale ai României și Republicii Moldova să înainteze un proiect de măsuri strategice privind îmbunătățirea acestuia, prin întărirea lui.

Referințe:

1. Buletinul lunar al BNR. http://www._bnr.ro/Securitatea-economica,-bun-public-8993.aspx
2. Datele statistice ale Fondului Monetar Internațional, http://_www.imf.org/
3. Gribincea A., Daniliuc A. World Economy and International Economic Relations. Manual. Kiev-Chișinău: Print-Caro, 2016. 223 p.

4. Josanu Yu. Riscuri și amenințări în adresa securității Republicii Moldova. În: Securitatea națională a Republicii Moldova în contextul geopolitic european. În: materiale Conferinței științifice internaționale a AȘM. Chișinău: Știința, 2010, p. 14-16
5. Juc V., Rusandu I., ș.a. Consolidarea securității politice a Republicii Moldova: aspecte geopolitice. În: MOLDOSCOPIE, nr.2 (XLIX). Chișinău: CEP-USM. 2015, p. 148-155